

افشاء سر

تخلف از رفتار حرفه ای
(ب) افشاء سر
-ماده 4 آئین نامه انتظامی پزشکی مصوب: 1348
اسرار بیمار و نوع بیماری او باید محفوظ بماند مگر در موارد مصرح در قانون
-ماده 220 قانون مجازات عمومی (پیش از انقلاب)
اطباء و جراحان و قابله ها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می
شوند، هرگاه در غیر از مواردی که بر حسب قانون ملزم می باشند اسرار مردم را فاش کنند از یک ماه تا یک
سال به حبس تأدیبی و از بیست و پنج الی دویست تومان غرامت محکوم خواهند شد .
پس از انقلاب تنها با تغییر در میزان مجازات عیناً این حکم در قالب ماده 648 قانون مجازات اسلامی آمده است.
مجازات ماده 648 سه ماه و یک روز تا یک سال حبس و یا یک میلیون و پانصد هزار ریال تا 6 میلیون ریال جزای
نقدی تعیین شده است

فریب بیماران

تخلف از رفتار حرفه ای
(د) فریب بیماران
-ماده 5 قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی :
«هیچ یک از مؤسسات پزشکی و دارویی و صاحبان فنون پزشکی و داروسازی و سایر مؤسسات مطرح در ماده
اول این قانون، حق انتشار آگهی تبلیغاتی که موجب گمراهی بیماران یا مراجعین به آن ها بوده و یا به تشخیص
وزارت بهداشتی بر خلاف اصول فنی و شئون پزشکی یا عفت عمومی باشد ندارند و استفاده از عناوین مجهول و
خلاف حقیقت روی تابلو و سر نسخه و یا طرق دیگر و دادن وعده های فریبنده ندارند .
مجازات این رفتار مجرمانه برای بار اول پرداخت پنج هزار ریال تا بیست هزار ریال و در صورت ارتکاب هر دفعه از
بیست هزار ریال تا پنجاه هزار ریال جزای نقدی و یا به حبس جنحه ای از یک ماه تا چهار ماه و یا به هر دو
مجازات محکوم می گردند. در حالی که اگر مرتکب جرم فریفتن بیمار، مشمول ماده 4 قانون طرز جلوگیری از
بیماری های آمیزشی و بیماری های واگیر باشد به حبس از دو ماه تا یک سال و یا به پرداخت جزای نقدی از
دویست تا دو هزار ریال محکوم می شوند.»
با اصلاحاتی که در سال 1352 در قانون مجازات عمومی به عمل آمد و براساس ماده 11 مجازات آن تغییر یافت و
در هر مورد که در قوانین حداکثر مجازات بیش از 61 روز حبس باشد و حداقل آن کمتر از این، دادگاه مخیر گردید
که حکم به بیش از دو ماه حبس یا جزای نقدی از 5001 تا 30/000 ریال بدهد و در صورتی که در موارد فوق
حبس توأم با جزای نقدی مورد حکم قرار گیرد هر دو جزای نقدی با هم جمع خواهند شد.

قصور پزشکی

تخلفات پزشکی:

1. قصور پزشکی

ماده 202 قانون جزائی

1. قصور پزشکی در مورد شخصی اطلاق می شود که: در حال انجام هر فعلی یا ترک هر فعلی است که وظیفه او می باشد و نشان می دهد که به زندگی و سلامت اشخاص اهمیت نمی دهد .
2. منظور از وظیفه در این بخش وظیفه ای است که قانون برای فرد تعیین کرده است .
ماده 203 و 204 :

203. هر شخصی که در اثر قصور پزشکی سبب مرگ شخصی شود مقصر و قابل تعقیب می باشد و مستحق حبس ابد است .

204. هر شخصی که در اثر قصور پزشکی سبب صدمه بدنی به شخصی می شود مقصر و قابل تعقیب بوده و مستحق 10 سال زندان است .

تبصره 3 ماده 295 قانون مجازات اسلامی: هر گاه بر اثر بی احتیاطی یا بی مبالاتی یا عدم مهارت و عدم رعایت مقررات مربوط به امری قتل یا ضرب یا جرح واقع شود به نحوی که اگر آن مقررات رعایت می شد حادثه ای اتفاق نمی افتاد قتل و یا ضرب و یا جرح در حکم شبه عمد خواهد بود .
ماده 319: قانون مجازات اسلامی: هرگاه طبیبی گرچه حاذق و متخصص باشد در معالجه هایی که شخصا انجام می دهد یا دستور آن را صادر می کند هر چند با اذن مریض یا ولی او باشد باعث تلف جان یا نقص عضو یا خسارت مالی شود ضامن است .

مواد 59، 60، 320 و 322 قانون مجازات اسلامی نیز حکم مربوط به قصور پزشکی را بیان کرده اند .
در رأی شماره 031 مورخ 1320/3/3 شعبه دیوانعالی کشور آمده است: بی احتیاطی و بی مبالاتی مذکور در ماده 177 قانون کیفری عمومی از اموری است که بر حسب عرف و عادت این عناوین بر آن اطلاق می شود تا در صورت موثر بودن آن در وقوع حادثه موجب مسئولیت گردد.

صدور گواهی خلاف واقع

تخلفات پزشکی:

3. تخلف از رفتار حرفه ای

الف) صدور گواهی خلاف واقع

ماده 539 قانون مجازات اسلامی:

هرگاه طبیب تصدیق نامه بر خلاف واقع درباره شخصی برای معافیت از خدمت در ادارات رسمی یا نظام وظیفه یا برای تقدیم به مراجع قضایی بدهد به حبس از شش ماه تا دو سال یا سه تا دوازده میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد .

هرگاه گواهینامه مزبور به واسطه اخذ مال یا وجهی انجام گرفته باشد علاوه بر استرداد و ضبط آن به عنوان جریمه به مجازات مقرر برای رشوه گیرنده نیز محکوم می گردد .

ماده 540 قانون مجازات اسلامی :

«برای سایر تصدیق نامه های خلاف واقع که موجب ضرر شخص ثالث باشد یا آن که خسارتی بر خزانه دولت وارد آورد مرتکب علاوه بر جبران خسارت وارد به شلاق تا 74 ضربه یا به دوپست هزار تا دومیلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهد شد .

به موجب رأی شماره 1685 شعبه دوم دیوانعالی کشور مورخ 31/5/1319 سببیت گواهینامه خلاف واقع در ایراد خسارت به خزانه دولت یا به دیگری از عناصر تشکیل دهنده بزه انتسابی است و این جز از عمل می بایست مورد رسیدگی قرار گیرد.

خودداری از کمک به مصدومین

تخلف از رفتار حرفه ای
ج) خودداری از کمک به مصدومین
بند اول ماده واحد قانون مجازات خودداری از کمک به مصدومین و رفع مخاطرات جانی 1345 :
«هر کس شخصی یا اشخاصی را در معرض خطر جانی مشاهده کند و بتواند با اقدام فوری خود یا کمک طلبیدن از دیگران یا اعلام فوری به مراجع یا مقامات صلاحیت دار از وقوع خطر یا تشدید نتیجه آن جلوگیری کند، بدون این که با این اقدام خطری متوجه خود او یا دیگران شود و یا به وجود استمداد یا دلالت اوضاع و احوال بر ضرورت کمک، از اقدام به این امر خودداری نماید، به حبس جنحه ای یا جزای نقدی تا 50 هزار ریال محکوم خواهد شد .
در این مورد اگر مرتکب از کسانی باشد که به اقتضای حرفه خود می توانستند کمک موثری بنمایند، به حسب جنحه ای از سه ماه تا دو سال یا جزای نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال محکوم خواهد شد .
مسئولان مراکز درمانی اعم از دولتی یا خصوصی که از پذیرفتن شخص آسیب دیده و اقدام به درمان او یا کمک های اولیه امتناع نمایند به حداکثر مجازات ذکر شده محکوم می شوند.

مداخله غیرمجاز در امور پزشکی

تخلفات پزشکی:
2. تخلفات صنفی
ع) مداخله غیرمجاز در امور پزشکی
براساس ماده 3 قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب سال 1334 :
«هر کس بدون داشتن پروانه رسمی پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی به فنون مزبور اشتغال ورزد یا بدون اخذ پروانه از وزارت بهداشت اقدام به تاسیس یکی از موسسات پزشکی مطرح در ماده 1 نماید یا پروانه خود را به دیگری واگذار نموده و یا پروانه دیگری را مورد استفاده قرار دهد، بلافاصله محل کار او از طرف وزارت بهداشت تعطیل و به حبس تأدیبی از شش ماه تا دو سال و پرداخت غرامت از پنج هزار ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهد شد .»
این قانون در سال 1374 به شرح زیر اصلاح و مجازات های آن تشدید گردید :
هرکس بدون داشتن پروانه رسمی به امور پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، آزمایشگاهی، فیزیوتراپی و مامایی اشتغال ورزد یا بدون پروانه از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اقدام به تاسیس یکی از موسسات پزشکی مصرح در ماده 1 نماید یا پروانه خود را به دیگری واگذار یا پروانه دیگری را مورد استفاده قرار دهد، بلافاصله محل کار آن ها توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعطیل و به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال و پرداخت جریمه نقدی از پنج میلیون تا پنجاه میلیون ریال محکوم خواهد شد و در صورت تکرار به حبس از دو تا ده سال و پرداخت جریمه از پنج میلیون تا صد میلیون ریال یا دو برابر قیمت داروهای مکشوفه (هر کدام که بیشتر باشد) محکوم خواهد شد .
تبصره 1: واردات و صادرات و خرید و فروش دارو بدون اخذ مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جرم محسوب شده و مرتکب به مجازات مقرر در ماده 3 محکوم و داروهای مکشوفه به نفع دولت ضبط خواهد شد .
تبصره 2: در صورتی که هر یک از مسئولین موضوع ماده 3 و یا مسئولین مراکز ساخت، تهیه و توزیع و فروش دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی مبادرت به خرید و فروش غیر قانونی موارد فوق نمایند و یا از توزیع و ارائه خدمات خودداری و یا موجب اختلال در نظام توزیع دارویی کشور شوند، علاوه بر مجازات مقرر در ماده 3 به محرومیت از اشتغال در امور دارویی محکوم خواهند شد .
تبصره 3: کلیه فرآورده های تقویتی، تحریک کننده، ویتامین ها و غیره که فهرست آن ها توسط وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی اعلام و منتشر می گردد جزء اقلام دارویی است .
تبصره 4:
تبصره 5: مجازات های مربوط به جرایم مرتبط با داروهای انسانی در این ماده در مورد داروهای دامی هم مجری خواهد بود .

- تبصره 6: به جرایم موضوع این قانون در دادگاه انقلاب اسلامی رسیدگی خواهد شد.»
- در اصلاح این قانون، اعمال زیر نیز به موارد جرم اضافه گردید:
1. اشتغال به امور آزمایشگاهی، فیزیوتراپی و مامایی بدون داشتن پروانه رسمی
 2. واردات و صادرات دارو
 3. خرید و فروش دارو بدون مجوز از وزارت بهداشت
 4. خرید و فروش غیر قانونی دارو توسط مسئولین مؤسسات پزشکی
 5. خرید و فروش غیر قانونی دارو توسط مسئولین مراکز ساخت، تهیه، توزیع و فروش دارو
 6. خرید و فروش غیر قانونی تجهیزات و ملزومات پزشکی
 7. خودداری از توزیع و ارائه خدمات
 8. اخلال در نظام توزیع دارویی کشور
 9. خرید و فروش کلیه فرآورده های تقویتی، تحریک کننده، ویتامین ها و غیره
- تسری مجازات های مقرر در ماده 3 بر ارتکاب جرایم مربوط به داروهای دامی

خرید و فروش دارو بدون مجوز وزارت بهداشت

تخلفات پزشکی:

2- تخلفات صنفی

د) خرید و فروش دارو بدون مجوز وزارت بهداشت - درمان، آموزش پزشکی جرم است.
 قانون الحاق يك تبصره به ماده (1) و اصلاح ماده 3 قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و داروئی و خوردنی و آشامیدنی:

ماده 1- متن ذیل به عنوان تبصره (3) به ماده (1) قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و داروئی و خوردنی و آشامیدنی مصوب 29/3/1334 الحاق می گردد:

(ماده 1 قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و... «ایجاد هر نوع مؤسسه پزشکی نظیر بیمارستان، زایشگاه، تیمارستان، آسایشگاه، آزمایشگاه، پلی کلینیک، مؤسسات فیزیوتراپی و الکترو فیزیوتراپی، هیدروتراپی، لابراتوار، کارخانه های داورسازی، داورخانه، درمانگاه، بخش تزریقات و پانسمان، به هر نام و عنوان باید با اجازه وزارت بهداشتی و اخذ پروانه مخصوصی باشد متصدیان مؤسسات مزبور ملزم به رعایت مقررات مذکور در آئین نامه های مربوط می باشند.»

تبصره 3- سایر موارد و مصادیق مؤسسات پزشکی، به پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تصویب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.

ماده 2- ماده (3) و تبصره های (1)، (2)، (5) آن به شرح ذیل اصلاح گردید:

ماده 3- هر کس بدون داشتن پروانه رسمی بر امور پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، آزمایشگاهی، فیزیوتراپی، مامائی و سایر رشته هائی که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جزو حرف پزشکی و پروانه دار محسوب می شوند اشتغال ورزد یا بدون اخذ پروانه از وزارت مذکور اقدام به تأسیس یکی از مؤسسات پزشکی مصرح در ماده (1) نماید یا پروانه خود را به دیگری واگذار نماید یا پروانه دیگری را مورد استفاده قرار دهد بلافاصله محل کار او توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعطیل و به پرداخت جریمه نقدی از پنج میلیون (5000000) ریال تا پنجاه میلیون (50000000) ریال محکوم خواهد شد و در صورت تکرار به جریمه تا صد میلیون (100000000) ریال یا دو برابر قیمت داروهای مکشوفه (هر کدام که بیشتر باشد) محکوم خواهد شد.

تبصره 1- واردات و صادرات و خرید و فروش دارو بدون اخذ مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جرم محسوب شده و مرتکب به مجازات مقرر در ماده (3) محکوم و داروهای مکشوفه به نفع دولت ضبط و در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور تعیین تکلیف (از نظر قابل مصرف و غیر قابل مصرف بودن) قرار خواهد گرفت.

تبصره 2- در صورتی که هر يك از مسئولین موضوع ماده (3) و یا مسئولین مراکز ساخت، تهیه، توزیع و فروش دارو و تجهیزات و ملزومات پزشکی مبادرت به خرید و فروش غیر قانونی موارد فوق نمایند و یا از توزیع و ارائه خدمات خودداری و یا موجب اخلال در نظام توزیع داروئی کشور شوند علاوه بر مجازات مقرر در ماده (3) به محرومیت از اشتغال در حرفه مربوطه از يك تا ده سال محکوم خواهند شد.

تبصره 5- فهرست داروهای دامی هر ساله مشترکاً توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و سازمان دامپزشکی تهیه و اعلام خواهد شد. مجازاتهای مربوط به جرایم مرتبط به داروهای انسانی در این ماده در مورد داروهای دامی هم مجری خواهد بود.

قانون فوق مشتمل بر دو ماده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ دهم اسفند ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ 17/12/1379 به تأیید شورای نگهبان رسیده است.